

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0825U000450

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 06-02-2025

Статус: Запланована

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Мафтій Анна-Любов Валеріївна

2. Anna-Liubov V. Maftii

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 033

Назва наукової спеціальності: Філософія

Галузь / галузі знань: гуманітарні науки

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: 37013 Філософія (033 Філософія)

Дата захисту: 29-01-2025

Спеціальність за освітою: Філософія

Місце роботи здобувача:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): PhD 7350

Повне найменування юридичної особи: Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка

Код за ЄДРПОУ: 02125438

Місцезнаходження: вул. Івана Франка, буд. 24, Дрогобич, Дрогобицький р-н., 82100, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка

Код за ЄДРПОУ: 02125438

Місцезнаходження: вул. Івана Франка, буд. 24, Дрогобич, Дрогобицький р-н., 82100, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 02.11, 02.15.52, 02.81

Тема дисертації:

1. Філософська аналітика мистецтва як культурологічної діагностики і антропологічного свідчення соціальної ситуації
2. Philosophical analysis of art as a cultural diagnosis and anthropological testimony of the social situation

Реферат:

1. В дисертації здійснено філософсько-антропологічний аналіз мистецтва, яке розглядається у якості свідчення соціальної ситуації та інструменту культурологічної діагностики. Дисципліною, що ставить в центр своїх досліджень філософське осмислення феномену мистецтва, є антропологічно орієнтована естетика – «філософія мистецтва». Антропологічний вимір естетики тлумачить мистецтво як практику культивування людського в людині, адже людське є дечим нестабільним, неприродним, і саме культура відіграє фундаментальну роль у формуванні духовного світу людини та людства загалом. Увага приділяється інтерпретації змісту категорій мімезису і катарсису, розроблених ще в античності Арістотелем, які ставляться у контекст антропологічної ролі мистецтва. Мімезис постає не як пасивне відображення, а як активна творча дія, через яку людина освоює різні виміри реальності та розширює власний досвід буття.

Катарсис трактується в онтологічному вимірі як звільнення від нижчих пристрастей і потреб. Арістотель переносить акцент на естетичну функцію катарсису: мистецтво, зокрема трагедія, очищає душу через співпереживання та співчуття. Вже вищезгадана проблематичність людського буття виявляється через протиставлення об'єктивізму і суб'єктивізму. Об'єктивізм розглядає людину в контексті природно-космічних процесів, що іменуються онтологізмом, тому роль міметичних практик зводиться до наслідування природних форм, а роль мистецтва – до копіювання дійсності. Суб'єктивізм, що розглядає людину як базову реальність для пояснення дійсності, обертається антропологізмом, що містить редуційні тенденції. Людина є природною істотою, вона належить світові природи, але завдяки творчо-перетворювальній діяльності людина освоює та змінює власну природу. Взаємодія між людиною та природою відбувається через діяльність як специфічну активність: перетворюючи природу, олюднюючи її, людина сама твориться нею. Цей взаємовплив, що виступає парадоксом, складає зміст поняття культура. Культура виступає буттєвим діалогом, що конститує людину, адже її залучення у світ культурних предметів створює простір для перевтілення особистості. Мистецтво є такою антропологічною практикою, «неорганічним тілом людини», що звільняє людину від природної обмеженості та сприяє її емансипації в екзистенційно-антропологічному вимірі. У роботі критично осмислено гуманістичний марксизм та його переінтерпретацію представниками Франкфуртської школи, які розглядають мистецтво в контексті екзистенційної емансипації. Проаналізовано концепт культуріндустрії як свідчення включення феноменів духовної культури у сферу ринкових відносин, що призводить до переформатування мистецтва у розважально-утилітарний вимір. Відчуження, що виникає як реакція на поширення масової культури, виходить за межі особистісного виміру людської душі.

Опозиційним до активного агресивного впливу культуріндустрії на свідомість є мистецтво, що сприяє розвитку чуттєвого сприйняття і мислення. В сучасному світі антропологічна роль мистецтва виразно акцентована у формах кіномистецтва. Філософія мистецтва розвивається в просторі філософії кіно як особливий вид мистецтва, що пропонує нові можливості для філософського дослідження. Кіно може інтерпретувати філософські концепції у візуальній формі, роблячи їх доступнішими для широкої аудиторії. Практичне значення дослідження розкривається через аналіз освітньої ситуації, де освіта розглядається як Bildung – процес становлення людського в людині, всебічний розвиток особистості. На прикладі викладання історії і теорії світового кіномистецтва продемонстровано можливості включення мистецьких практик у навчальний процес для розуміння людського становища у світі. Освіта виконує дві взаємопов'язані функції: підготовку до професійного життя та формування особистості. Філософія відіграє важливу роль в освіті, надаючи їй глибини та сенсу. Вона допомагає формувати критичне мислення, розвивати здатність до абстрактного мислення та аналізу, а також заохочує до пошуку відповідей на фундаментальні питання буття. Філософія освіти повинна зосереджуватися на розкритті внутрішнього світу людини. Сучасна освіта часто надмірно зосереджена на інноваціях та швидких результатах, ігноруючи при цьому важливість традицій та спадщини. Для подолання цієї проблеми необхідно поєднати традиційні та інноваційні методи навчання, а також приділяти більше уваги розвитку гуманітарних дисциплін, таких як філософія та мистецтво. Особливо важливо інтегрувати у навчальний процес мистецькі практики, зокрема кіно, яке може слугувати потужним інструментом для розвитку емпатії, критичного мислення та розуміння інших культур. Ключові слова: мистецтво; людина; філософія мистецтва; методологія; мімесис; катарсис; особистість; ідентичність; антропологічні ідеї; спілкування; персональна ідентичність; візуальне мислення; освіта; культура; творчість.

2. The dissertation conducts a philosophical-anthropological analysis of art, viewed as evidence of social circumstances and as an instrument of cultural diagnostics. The discipline that centers its studies on the philosophical interpretation of the phenomenon of art is anthropologically oriented aesthetics – the «philosophy of art». The anthropological approach to aesthetics interprets art as a practice of cultivating the human within humanity, as the human is unstable and unnatural, culture plays a fundamental role in shaping the spiritual world of both individuals and humanity as a whole. Attention is given to interpreting the concepts of mimesis and catharsis, developed in ancient times by Aristotle, within the context of art's anthropological role. Mimesis emerges not as passive reflection but as active creative action through which individuals master different dimensions of reality and expand their own experience of being. Catharsis is interpreted ontologically as liberation

from lower passions and needs. Its aesthetic function was later emphasized by Aristotle : art, particularly tragedy, purifies the soul through empathy and compassion. The above-mentioned problematics of human existence also emerges through the opposition of objectivism and subjectivism. Objectivism views humanity within the context of natural-cosmic processes, termed ontologism, where mimetic practices are reduced to imitating natural forms, and the role of art is confined to copying reality. Subjectivism, which considers humanity as the foundational reality for explaining existence, turns to anthropologism, which contains reductive tendencies. Humans are natural beings belonging to the world of nature, but through their creative-transformative activity, they master and alter their nature. The interaction between humanity and nature occurs through a specific form of activity: by transforming and humanizing nature, individuals are created by it. This mutual influence, which is a paradox, forms the essence of the concept of culture. Culture is a dialogical mode of being that constitutes humanity, as engagement with cultural objects creates a space for personal transformation. Art is an anthropological practice, an «inorganic body of humanity», which frees individuals from natural limitations and promotes their emancipation within an existential-anthropological dimension. The study critically examines humanistic Marxism and its reinterpretation by representatives of the Frankfurt School, who view art in the context of existential emancipation. The concept of the culture industry is analyzed as evidence of incorporating phenomena of spiritual culture into the sphere of market relations, which reconfigures art into an entertaining-utilitarian dimension. Alienation, arising in response to the spread of mass culture, extends beyond the personal dimension of the human soul. Art opposes the active aggressive influence of mass culture on consciousness, fosters the development of sense perception and critical thinking. In the contemporary world, the anthropological role of art is prominently highlighted in cinematography. The philosophy of art evolves within the philosophy of cinematography as a unique art form offering new possibilities for philosophical inquiry. Cinema can interpret philosophical concepts in visual form, making them understandable to broader audiences. The practical significance of the research is revealed through the analysis of the educational situation, where education is viewed as Bildung – the process of cultivating humanity within individuals and the holistic development of personality. By examining the teaching of the history and theory of world cinematography, the study demonstrates the potential of integrating artistic practices into the educational process to comprehend the human condition in the world. Education fulfills two interconnected functions: preparation for professional life and personal development. Philosophy plays a crucial role in education, adding depth and meaning. It fosters critical thinking, abstract reasoning, and analysis, encourages the search for answers to fundamental questions of existence. The philosophy of education should focus on exploring the inner world of a person. Modern education often overemphasizes innovation and quick results, neglecting the importance of traditions and heritage. To deal with this issue effectively, traditional and innovative teaching methods must be combined, with greater emphasis on humanities such as philosophy and art. Integrating artistic practices, particularly cinema, into education is essential, as it serves as a powerful tool for developing empathy, critical thinking, and understanding of other cultures. Keywords: art; humanity; philosophy of art; methodology; mimesis; catharsis; personality; identity; anthropological ideas; communication; personal identity; visual thinking; education; culture; creativity.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

Публікації:

- 1. Мафтій А.-Л. Місце і роль мистецтва в історичному розвитку людини і людства: гегельянські варіації. Актуальні проблеми філософії та соціології. 2022. № 38. С. 19-23. DOI: <https://doi.org/10.32782/apfs.v038.2022.4>
- 2. Мафтій А.-Л. Концептуальне мистецтво: мистецтво після філософії чи мистецтво як філософія. Людинознавчі студії: збірник наукових праць Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Серія «Філософія». 2023. № 47. С. 98-114. DOI: <https://doi.org/10.24919/2522-4700.47.6>
- 3. Мафтій А.-Л. Філософія мовою кіно: творчість Мікеланжело Антоніоні в контексті візуалізації категорій екзистенціалізму. Актуальні проблеми філософії та соціології. 2023. № 43. С. 65-70. DOI: <https://doi.org/10.32782/apfs.v043.2023.11>
- 4. Мафтій А.-Л. Відчуження як інструмент діагностики сучасної антропологічної ситуації. Роль філософських дискурсів в аналітиці проблем сучасності : Матеріали звітної наукової конференції викладачів та аспірантів кафедри філософії імені професора Валерія Григоровича Скотного Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка (м. Дрогобич, 2021). Дрогобич: Редакційно-видавничий відділ імені Івана Франка. 2021. С. 90-100.
- 5. Мафтій А.-Л. Світ спіймав мене, але не втримав. Філософська та художньо-літературна творчість Г.С. Сковороди у контексті проблем сучасного людського буття : Матеріали Всеукраїнської науковотеоретичної конференції (м. Дрогобич, 2021). Дрогобич: Редакційно-видавничий відділ імені Івана Франка. 2022. С. 42-44.
- 6. Мафтій А.-Л. В. Мистецтво кіно: реальність по-іншому чи реальніша реальність? (Первинна проблематизація). Четверті академічні читання пам'яті професора Г.І. Волинки: «Філософія, наука і освіта: в глобальному вимірі соціально-турбулентного світу»: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Дрогобич, 24-25 травня, 2023). 2023. С. 84-86. Режим доступу: <https://kf.ffe.npu.edu.ua/index.php/naukovi-vydannia/85-materialymizhnarodnoyi-naukovo-praktychnoyi-konferentsiyi>

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПВ:

Впровадження результатів дисертації: Впровадження не планується

Зв'язок з науковими темами:

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Лімонченко Віра Володимирівна

2. Vira V. Limonchenko

Кваліфікація: д.філос.н., професор, 09.00.05

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-4770-7199

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка

Код за ЄДРПОУ: 02125438

Місцезнаходження: вул. Івана Франка, буд. 24, Дрогобич, Дрогобицький р-н., 82100, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Ліпін Микола Вікторович

2. Mukola V. Lipin

Кваліфікація: д. філ. н., доц., 09.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-0940-088X

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Державний торговельно-економічний університет

Код за ЄДРПОУ: 44470624

Місцезнаходження: вул. Кіото, буд. 19, Київ, 02156, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Головей Вікторія Юріївна

2. Victoria Y. Holovey

Кваліфікація: д.філос.н., професор, 09.00.08

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-8224-5970

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Волинський національний університет імені Лесі Українки

Код за ЄДРПОУ: 02125102

Місцезнаходження: проспект Волі, буд. 13, Луцьк, Луцький р-н., 43025, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Галушчак Мар`яна Степанівна

2. Maryana S. Halushchak

Кваліфікація: к. філос. н., доцент, 09.00.04

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-5088-8701

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка

Код за ЄДРПОУ: 02125438

Місцезнаходження: вул. Івана Франка, буд. 24, Дрогобич, Дрогобицький р-н., 82100, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Полюга Вікторія Володимирівна

2. Viktoriia V. Poliuha

Кваліфікація: к. філос. н., доцент, 09.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-8778-2380

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка

Код за ЄДРПОУ: 02125438

Місцезнаходження: вул. Івана Франка, буд. 24, Дрогобич, Дрогобицький р-н., 82100, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Скотна Надія Володимирівна

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Скотна Надія Володимирівна

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Івах Світлана

Реєстратор

УкрІНТЕІ

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна